

Pii semε pii tuuyɔ ya y'a wá yiye na,
na yi pinne yeege shiizhan na pye
semε kuugo nigin.

Pee pu wa mε:

Kile w'a Koŋɔ yàa

Adama ni Awa

Nuxhun ni kɔɔgbɔhɔ ki keree

Ibirayima wo keree

Yakuba wo keree

Yusufu wo keree

Musa wo keree

Wuruti wo keree

Saannaa Dawuda wo keree

Kile tudunmɔɔ Eli wo keree

Kile tudunmɔɔ Zhonasi wo keree

Kile tudunmɔɔ Dajeli wo keree

Ibirayima

wo keree

Ná wemu w'a Kile pye wu tadanja ge

L'histoire d'Abraham en langue mamara du Mali

n'a da gaa na mege ki na, jo ne na ba duba ma mu, ma kadugo shi nibama wu na ba jeha ba fugba wɔɔ kee ni gba ɔ gbazhenhepya wu je we. Ma kadugo shi wu na ba se ta wu pɛn na, fo na pu kulogoo ki kafere pye. Koɔ ke shi we beeri na ba duba ta na foro mu shi wu ni, bani mu ya ne jomee co.»

A Ibirayima di guri pa wu buloo pu yiri. A pu beeri di binne kuri pa Beerisheba ni, bani Beerisheba ni Ibirayima bi tiin.

Imprimerie ANTBA

Ibirayima wo keree

Ná wemu w'a Kile pye wu tadaɲa ge

L'histoire d'Abraham

L'homme qui met sa confiance en Dieu

Traduit en langue mamara (minyanaka) du Mali

Église Chrétienne Évangélique
BP 19 Koutiala, République du Mali

Nos remerciements à l'Alliance Biblique
Universelle

Idée et Illustrations prises de :
Abraham, L'homme qui met sa confiance en Dieu.
© 1987 Alliance Biblique Universelle
Centre Regional d'Afrique
BP 42726 Nairobi, Kenya

Les dessins sont utilisés avec la permission de
l'Alliance Biblique Universelle (UBS).

1ère édition en langue mamara 200 exemplaires

© 2013 Église Chrétienne Évangélique du Mali
BP 19 Koutiala
République du Mali

Ga, a Tehene Baa Kile wo meleke wu diin fugba we ni,
na Ibirayima yiri na: «Ibirayima, Ibirayima». A Ibirayima
di wu ꞓꞓ shꞓ na: «Ooyi.» A meleke wu jo: «Pya wu yaha!
Ma ganha da yafiin be pye wu na we. Ne li ce nime jo m'a
fyagi Kile na. Ma ja we, ma ja nigin pe we, ma ya ta she
wu gan ni ne mu we.» A Ibirayima di wu ꞓꞓꞓ yirige,
na dubyapoo wa ja wu yenene na suri tahara la ni.
A Ibirayima di she wee dubyapoo wu co na pa bye saraga
nizogonꞓ wu ja wu tege.

A Ibirayima di wee xuu wu mege le na: «Tehene Baa Kile
na ba yi naha shꞓꞓri.» Lee na, fo na pa ꞓꞓ ninaa na sipyii
ya yu: «Wu bu ꞓꞓ Tehene Baa Kile wo faabobonꞓ ki ꞓꞓꞓ
ni, Kile na yi naha shꞓꞓri.»

A Tehene Baa Kile wo meleke wu diin fugba wu ni wa,
na Ibirayima yiri sanha, na wu pye: «Ma ja we, ma ja nigin
pe we, mu ya ta she wu gan ni ne mu saraga we. Lee na

A Ishaaga di wu to Ibirayima pye: «Baba.» A Ibirayima di wu ɲɔ shɔ na: «Ooyi, na ja.» A Ishaaga di jo: «Na ni kajiiye yi wa wèe mu, ga mii saraga dubyapige k'i wa wè?» A Ibirayima di wu ɲɔ shɔ: «Na ja, Kile ye pyaa na ba yi naha shɔɔri.» A pu shuun wu ganha na gaanji.

Xuu wemu kaa Kile bi jo ge, ba p'a nɔ wà wè, a Ibirayima di saraga tawologo ka yàa, na kajiiye yi taha ki ɲuɲɔ ni, na Ishaaga pɔ, na wu taha yee kajiiye yi ɲuɲɔ ni. A Ibirayima di ɲmuu lɔ di wu ja wu kuun.

ɲaha tatiige jomɔ

Ayiwa, pe jomɔ pe ya naha tii ná wa na wemu meɛe ki ɲe na Abirama ge, taashiine li wo sipya wa wu ɲe wii Kile ya wemu yiri ge.

Kile ɲii fyaara sipya wu bye wii. W'a bi wu zɔ wu bæeri kan Kile mu. Meɛe ke ki bye wu na ge, a Kile di ba kee ɲeri kadugo tàan.

Meɛe nivonɔ kemu Kile ya pa le wu na ge, kee ɲe na Ibirayima. Kee meɛe ke kɔri wu ɲe na “shi ɲiɲeheme to”.

Yawutuu pu wo keree k'a ka Kile Kafila wu ni ge, Ibirayima w'a pye pu tirige.

Kile Kafila wu wo seme wemu wu ɲe na Zhenezi p'i wu pyi na ɲɔkɔɔnɔ Seme ge, wee ni pe jomɔ pe ya foro. Zhenezi wu ɲe Kariɲeeɛe ɲɔmeɛ Nileɛ li wo seme nizhiime we.

Kariɲeeɛe ɲɔmeɛ Nileɛ li ɲe Kile Kafila wu wo seme pɔɔ li wo taaga nizhiige ke. Ma bu wee kalaa ma na kii keree kii naha ce xuuni.

Jomɔ pu tataya

Kile ya Abirama pye na wu yiri she Kana fiige ki ni	1
Abirama ni Loti ya waagi	2
Abirama ya Loti nuɗɗo wolo	4
Melikisedeki ya duba pye Abirama mu	5
Kile ya kariɗɗeɗe ɗɗɗe lo Abirama mu	5
Isimayeli segana	6
Abirama mege k'a ɗeri Ibirayima	8
Cekɗɗɗɗo ɗɗɗɗo keree	9
Kile ya jo na Sara na ba funana se	12
Ibirayima ya Kile ɗeri Sodɗu ni Gɗmɗri wuu na	14
Kile ya jo na wu da Sodɗu ni Gɗmɗri kulogoo ki ja fɛfɛɛ	16
Loti ya yiri foro Sodɗu ni	17
Kile ya Sodɗu ni Gɗmɗri kulogoo ki ja	18
Ishaaga segana	19
Kile ya jo na Ibirayima wu Ishaaga wolo saraga wee mu	20

kemu n'a da ba zhe ma na ge, m'a ma ja wu pye wà saraga nizogonɗo na mu.»

Kee caɗa ki jimuguro ti na, a Ibirayima di soɗo yiri, na wu kafaɗa ki keme ɗo, na saraga kajiiye ja, na yi taha kafaɗa ki na, na koo co. A wu buloo shuun wa lo na fara Ishaaga na. Kile ya xuu wemu kaa jo wu mu ge, a wu koo li lo na gaɗi wà. Caɗa taanri wogo ki na, a Ibirayima di wu nuɗɗo yirige na bobonɗo ki ja taliige ni. A Ibirayima di wu kapyebyii shuun wu pye: «Yi tiin naha ni kafaɗa ki ni. W'à da zhe Kile pele me ne ni pya we ni, wu na kuri pa.»

A Ibirayima di saraga kajiiye yi taha wu ja Ishaaga nuɗɗo ni, na na ni ɗmuu lo. A pu shuun wu binne na gaɗi.

Tehene Baa Kile bi yi jo wu mu jogana lemu na we. Ishaaga ya se yee lemu ge, wu to Ibirayima wu shi wu bye yee xhuu nigin (100) lee yee le. A Sara di jo: «Kile ya ne pye ne shehe fundanga keŋe ni. Piimu beeri p'a Ishaaga kaa logo ge, pee na binne ni ne ni te kataanra te na.» A wu jo sanha na: «Jɔɔ wu bi da ja Ibirayima pye na Sara na ba jire kan pya mu we? Ga ne kunni ya ja se Ibirayima nilɛxhɔɔ ki mu.»

A pya wu le, a p'i wu ɔɔ wolo jire ni. Caŋa kemu p'a wu ɔɔ wolo jire ni ge, a Ibirayima di fundanga kalene pye kee caŋa.

Kile ya jo na Ibirayima wu Ishaaga wolo saraga wee mu

(Zhenzi 22:1-19)

Kee keree kii kadugo na a Kile di ba Ibirayima yiri, konho wu wu taanna wii. A wu jo: «Ibirayima yoo!» A Ibirayima di wu ɔɔ shɔ na: «Ooyi!» A Kile di wu pye: «Ma ja we, ma ja nigin pe we, wee wemu kaa l'a dan ma ni ge, Ishaaga kunni, she ni wu ni Morizha mara wu ni. Boboŋɔ

Kile ya Abirama pye na wu yiri she Kana fiige ki ni

(Zhenzi 12:1-7)

Ayiwa, caŋa ka Tehene Baa Kile ya pa Abirama pye: «Foro ma fiige ke, ni ma to puga ki ni, ma cebooloo pu niŋe ni. Fiige ke n'a da ba zhe ma na ge, m'a she kee ni.

Ne na ba shi nipeheme yeege ma ni.

Ne na ba duba ma mu,
di ma pye megbɔho fɔɔ.

Duba na ba daa ma gbɔɔɔ ni.

Piimu ba duba pye ma mu,
ne na duba pee mu.

Piimu ba ma laŋi,
ne na ba pee laŋi.

Kɔɔnhɔɔ kiimu ki wa niŋe ki na ge,
kee beeri na ba duba ta ma gbɔɔɔ ni.»

A Abirama di gari ba Tehene Baa Kile ya yi jo wu mu jogana lemu na we. A Loti be di gari ni wu ni. Tuun wemu ni Abirama bi fɔro Karan fiige ki ni ge, wu yee bi bye kelee gbarashuun ni kaguro (75). A Abirama di wu shɔ Sarayi ni wu ceborona ja Loti lo, ni wu naafuu wu beeri, ni wu buloo pu beeri. W'a bi pee ta na wu yaha Karan ni. A p'i yiri wa na gaaŋi Kana fiige ki ni. A p'i she no Kana ni.

A Abirama di kee fiige ki ja toro, na gari fo na she no More wo Sesun tiye yi na, Sisemu kulo li ni. Kana sheen pu bye kee fiige ke ni wee tuun wu ni. A Tehene Baa Kile di wuye she Abirama na na wu pye: «Ne na ba ke fiige ke kan

kulo le ɲuɲɔ ni ge, kɔnhɔ pee ganha bu nɔ yi be na we. Lɔti ya ta yiri tɔvuyo na we. A pee namaa shuun wu pu co keye ye na, wu ni wu shɔ, ni wu pushaa shuun wu ni, bani Tehene Baa Kile bi ɲuɲɔ ɲaari pu na. A p'i foro ni wu ni, na wu yaha kanha ki kadugo.

Ba p'a pu yeege kanha ki ni we, a wa di jo pu ni na: «Ta fe m'a ma munaa li ɲuɲɔ wolo. Ma ganha bu gara wii ma kadugo yiri we, ma di ganha bu yere kpɛenge ka shishiin na we. Ta fe m'a se yaɲaboyo yi ni, kɔnhɔ ma ganha bu sòrogo we.» A Lɔti di pu pye: «Ahayi Kafɔɔ, n'a ma ɲɛeri! Ne kaa ya tàan mu mu, a m'i ma ɲipaara ti she ne na, na ne ɲuɲɔ wolo. Ga n'a da já baa di yaɲa ki ta we. Ne da wà ta kakara t'i na pye we, ne be na xhuu. Le kufenhɛfɛnhɛne le wii, lee wa tɛɛɲɛ ne na xuuni, ne na já baa nɔ wà. Na yaha di baa zhe wà, kɔnhɔ di shɔ bani lee wa ye we.»

A wu Lɔti pye: «N'a sɔɔ lee be na, kulo lemu kaa m'a byi ge, n'a da ba lee ja we. Fyaala she jé wà, bani n'a da já yaaga pye we fo mu bu she jé lee kulo li ni. Lee wuu na lee kulo li mɛge ya le na Sowaari. [Lee kóri ɲɛ kufenhɛfɛnhɛnɛ.]

Kile ya Sodɔmu ni Gɔmɔɔri kukogoo ki ja

(Zhenɛzi 19:23-29)

Caɲa k'a ɲɔ kɔn na fòro tuun wemu ni ge, wee tuun wu ni Lɔti bi jin Sowaari kulo li ni. Wee tuun wu ni a Tehene Baa Kile di kirimu ni na tirige Sodɔmu ni Gɔmɔɔri kulogoo ki na ba zanha ɲɛ we. Yee bi yiri fugba we ni Tehene Baa Kile

A Abirama di Lɔti pye: «Yogo ya yaa ne ni mu te ni we, yogo di ya yaa ne wo yapɔɔnahamaa ni mu wuu pu te ni we. N'a ma ɲɛeri lee na, bani cebooloo wèe ɲɛ. Go fiige ki beeri ki ɲɛ mu kace na. Wù laha wùye na: ma bu she kamene ce, ne na zhe kanige ce; ma bu she kanige ce, ne na zhe kamene ce.»

A Lɔti di wu ɲuɲɔ ki yirige, na wii na Zhuruden fadaaɲa ki beeri ta mura, loho ɲiɲehɛɲɛ ɲɛ wemu ni ge. Ki bye ba Tehene Baa Kile wo tiire tɛge ki ɲɛ we, ba Misira fiige ki ɲɛ we, fo na she nɔ Sowaari kulo li shizhaa wu na. Lee bi Tehene Baa Kile ta wu sanha Sodomu ni Gɔmɔɔri kyɛegi we. Wee tuun wu ni a Lɔti di Zhuruden gba wu fadaaɲa ki beeri lo, na yiri kari Kile-nɔho ki na. A p'i laha puyɛ na lee lahagana li na. A Abirama di diin Kana fiige ki ni. A Lɔti di she diin Zhuruden gba wu fadaaɲa ki kulogoo ki ni, na wu fàya piyeyɛ yi pɔ Sodomu kulo li ni. Wee tuun wu bi Sodomu sheen pu ta p'a sii kolo, jurumupyii pu bye pii Kile paha tàan.

Ba Loti ya laha Abirama tãan na kari we, a Kile di Abirama pye: «Xuu wemu ni ma wa ge, yere wà m'a ma puŋɔ ki yirige m'a Kile-nɔhɔ kace ke ni caŋatomɔ kace ki wii, m'a Kile-parama kabanuyo shuun wu beeri wii. Fiige kemu beeri m'a paa me ge, ne na ba kee kan ma ni ma shi wu mu. Kee na ba bye yi wogo fo gbee. Ne na ba ma shi wu nehe na pye ba gbazhenhepya ne we. Ni sipya ya já piŋe ke gbazhenhepya wu beeri tɔɔ we, sipya da ba já ma shi wu tɔɔ we. Yiri m'a fiige ki paari, m'a ki tɔngɔ ni ki peere ti wii, bani ke fiige ke n'a da ba gan ma mu.» A Abirama di wu fàya piyeyɛ yi kɔngi, na she diin Mamure wo Sesun tiye yi tãan. Wee xuu wu wa Xheburɔn kulo li kabanugo. A wu saraya nizogoyo tawologo ka yàa wee xuu wu be ni Tehene Baa Kile mu, na wu pele.

Abirama ya Loti puŋɔ wolo

(Zhenzi 14:1-17)

[Kashen ka ya pa yiri fiige ki ni. Saannaa pii ya pa kashen kɔn Sodomu kulo li sheen na. A pee di kulo li yaŋmuyɔ yi beeri kuu, na Loti ni wu kpuun li beeri co.

Ga a Abiramu di she wu ceborona ja Loti puŋɔ wolo. Saannaa p'a yaŋmuyɔ yemu be kuu Sodomu ni Gɔmɔɔri ni ge, a Abiramu di yi beeri shɔ pu na ma kuri pa.

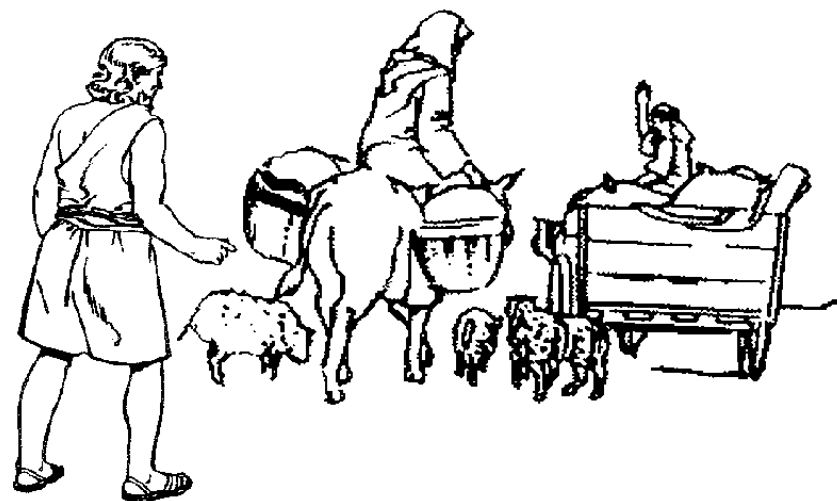
Ba w'a kuri na ma we, na ba jiri saannaa shuun na, pee ne Salemu wo saan we ni Sodomu wo saan we.]

Loti ya yiri foro Sodomu ni

(Zhenzi 19:12-22)

A namaa shuun wu Loti pye: «Mu sipyii pii wa naha sanha le kulo le ni na fara pii na ya? Ma yafeɛ, ma jalaa, ni ma pushaa, sipya beeri wu ne ma mu le kulo le ni ge, pu beeri lo yeege naha. Wèe wa da le kulo le ja. Li meyoŋɔŋɔ ke k'a nɔni Tehene Baa Kile na ge, k'a pele toro Tehene Baa Kile naha tãan, a wu wèe yaha pa na wèe pu pa li ja. Namaa piimu p'a bi Loti pushaa pu co curɔɔɔ na ge, a wu she jo ni pee ni na: «Yi yiri foro le kulo le ni bani Tehene Baa Kile wa da ba li ja.» Ga a wu yafeɛ p'i ganha na giin na jaha w'a byi.

Jimuguyɔ wu na, a melekee p'i yi jo waha Loti mu na: «Yiri m'a ma shɔ wu lo, ni ma pushaa shuun wemu wu wa naha ge, yi da gaani. Jaagi kanhama pemu na ba do le

Wee tuun wu ni a Ibrayima di jo sanha na: «N'a ma j̄eri Kafɔɔ Kile, ma ganha bu luu yirige na t̄aan w̄e, n'a da jo sanha: La wa la ni sipyitiim̄e kelee taanri (30) ye nigin wu wa kulo li ni.» A Kile di wu j̄o shɔ na: «N̄e bu she sipyitiim̄e kelee taanri (30) ta kulo li ni, n'a da yaaga be pye kulo li na w̄e.»

A Ibrayima di jo: «Kafɔɔ, n'a da luu waha di jo ni ma ni sanha: la wa la ni sipyitiim̄e kelee shuun (20) ye wu wa kulo li ni.» A Kafɔɔ di jo: «Pee sipyii kelee shuun (20) wu wuu na, n'a da kulo li kyeēgi w̄e.»

A Ibrayima di jo: «Kafɔɔ, na sii na ma j̄eri, ma luu ganha bu yiri na t̄aan w̄e. Di bu ye jo, n'a da ya jo nige w̄e. Wee tuun wu ni sipyitiim̄e ke ye nigin bu she da kulo li ni do?» A Kile di jo: «Pee ke wu wuu na, n'a da kulo li kyeēgi w̄e.» Ba Tehene Baa Kile ya jo xɔ ni Ibrayima ni w̄e, na gari. A Ibrayima be di guri pa wu kaban.

Kile ya jo na wu da Sodɔmu ni Gɔmɔ̄ri kulogoo ki ja f̄eef̄e

(Zhen̄ezi 19:1-11)

[A tudunm̄ɔ shuun wu laha Ibrayima t̄aan, na gari Sodɔmu kulo li ni. A p'i she li ta na wa shishin ya go wu kasaana pye w̄e. Pu beeri p'a kakuuɔ̄ɔ pyi.

Wee tuun wu ni a Tehene Baa Kile di jo na wee da kulogoo ki kyeēgi. Ga a wu jo na wu da Loti ni wu puga sheen j̄uɔ̄ wolo.]

Melikisedeki ya duba pye

Abirama mu

(Zhen̄ezi 14:18-24)

Melikisedeki we wu j̄e Salemu saan ni Kile-gbɔtabaaga wo saraya j̄aha shɔ̄nriw̄ɔ ge, a wee di she buuri ni duven kan Abirama ye mu.

A Melikisedeki di duba pye Abirama mu na:

«Kile-gbɔtabaaga ki duba Abirama mu,
fugba ni j̄iɲe ki Yaavɔ̄ w̄e.

Masɔ̄ɔ ki j̄e mu wogo Kile-gbɔtabaaga,
mu wemu w'a Abirama wo p̄en pu le
wu keɲe ni ge.»

A Abirama di yaɲmuyɔ̄ yi beeri jagi wolo kan Melikisedeki mu.

A Sodɔmu saan wu Abirama pye: «Sipyii pu ye kan na mu, m'a naafuu wu ta.» A Abirama di wu j̄o shɔ na: «N̄e k̄aa Tehene Baa Kile na, Kile-gbɔtabaaga, fugba ni j̄iɲe Yaavɔ̄ wu na, jo ne da ga mu yaɲmunɔ̄ la shishiin be lo w̄e, ali ma lize m̄eere kelee ma tanhaɲa m̄eere le la be w̄e. Kɔnhɔ ma ganha ba jo na mu w'a Abirama pye naafuu fɔ̄ w̄e. N'a da yafiin be shɔ ma mu w̄e, fo lemu ye ne wo levee p'a li ge. Na fara lee na, na karijii piimu p'a she na tege ge, Aneri ni Ekoli ni Mamure, pee be na pu wo tahaa lo.

Kile ya Kariɲeege J̄ɔm̄e lo

Abirama mu

(Zhen̄ezi 15:1-6)

Ayiwa, ba kii keree kii ya toro w̄e, a Tehene Baa Kile di ba wuye she Abirama na na jo:

«Ma ganha da vya we Abirama!
Ne wu je mu kaseege pyevɔɔ,
ma na ba kuduun nigbo ta.»

A Abirama di jo: «Kafɔɔ, Tehene Baa Kile, jaha mu yakanga di da jo ne na, ma ne yaha pya baa we? Ne puga ki cen loɔɔ wu je Damasi shen Eliyezeri.» A Abirama di jo sanha na: «Li wii, mu ya ta pya kan ne mu we. Ná wemu w'a se ne puga ki ni ge, wee wu da ba bye ne cen wu loɔɔ.» Wee tuun wu ni a Tehene Baa Kile di wu pye: «Ahayi de, we wa ma cen wu loɔɔ we. Ga muye pyaa yasege ki da ba bye ma cen wu loɔɔ.»

Lee kadugo na a Tehene Baa Kile di foro ni Abirama ni fãña puga ki ni, na wu pye: «Fugba wu wii m'a wɔɔɔ ki tɔɔ, ma bi da já lee na.» A wu guri wu pye na: «Le jehẽgana le na mu nagoo p'a da ba jehẽ. A Abirama di dà Tehene Baa Kile na, a Tehene Baa Kile di wu jate sipyitiime wu n'a daa wu wuu na.

Isimayeli segana

(Zhenzi 16:1-16)

Ayiwa Abirama shɔ Sarayi bi sanha pya ta wu mu we. Lee bi bulozhɔ wa ta Sarayi mu, Misira shen wu bye wii, wu mege di je Agari. A Sarayi di Abirama pye: «Li wii, Tehene Baa Kile ya ne pye seganha. Jo maye na m'a je na bulozhɔ wu mu, la wa la ni ne na já nagoo ta wee gbɔɔɔ ni. A Abirama di sɔɔ Sarayi wo nijoyo yi na. Lee na a Abirama shɔ Sarayi di wu bulozhɔ Misira shen Agari kan wu poo Abirama mu wu pye wu shɔ. Lee bi Abirama ta w'a yee ke ta xɔ Kana fiige ki ni.

A Tehene Baa Kile di jo: «Sodomu ni Gɔmɔɔri meyɔgɔɔ k'a pele toro. Pu kapyegee k'a kolo toro. Lee wuu na, n'a da digi di she pu peregi pu bi ta pu na keree ki pyi na be ni pu mege ki yɔgɔgana li ni, pu shiin bu da pu ya ki pyi mu we, di lee ce.» A pee namaa p'i jaha tagi na gaaji Sodomu yiri. Ga a Ibirayima di yere yaha Tehene Baa Kile jaha taan. A Ibirayima di fulo wu na, na jo: «Ma da sipyitiibaaya ye ni sipyitiime pu beeri pinne gyeege ge? La wa la ni sipyitiime kelee kaguro (50) na da le kulo le ni. Ta ma da zhe li kyeege? Ta mu da jɔɔɔ jaari lee kulo li na sipyitiime kelee kaguro (50) wu wuu na we? Mu w'a da ga gbara ma sipyitiime pinne gbo ni sipyitiibaaga ni we. Ma da ga gbara ma kasaana pyevɔɔ ni kakuuɔɔ pyevɔɔ saraa pye nigin we. Mu we w'a jɔɔɔ ki beeri kiiri wu kɔɔn ge, go tifiere keree mu ya byi. A Tehene Baa Kile di Ibirayima jo shɔ na: «Ne bu she sipyitiime kelee kaguro (50) ta Sodomu ni, ne na yafa kulo li shen pusamaa beeri mu pee wuu na.

A Ibirayima di jo sanha na: «Ne kunni ya li ce jo ne je yaaga be mu jaha taan ni gbazhenhe ni shɔɔɔnɔ ye be we, ga n'a da luu waha di jo ni ma ni sanha. La wa la ni kaguro na zhe da w'a fo pu ni. Ta mu na zɔɔ mu wu kulo li beeri kyeege pee sipyii kaguro wu baara na ya? A Kafɔɔ Kile di jo: «Ne bu she sipyitiime kelee shishere ni kaguro (45) ta le kulo le ni, ne da li kyeege we.

A Ibirayima di Kile pye sanha na: «La wa la ni sipyitiime pu ya laha kelee shishere (40) na we.» A Kafɔɔ Kile di jo: «Pee sipyii kelee shishere wu wuu na, ne da kulo li kyeege we.»

Ibrahimia ya Kile jɛeri Sodɔmu ni Gɔmɔri wuu na

(Zhenɛzi 18:16-33)

Ayiwa, a namaa p'i yiri na gaaji. A p'i paha tii Sodɔmu yiri. A Ibirayima di she pu torogo. Lee bi Tehene Baa Kile ta w'a jo wuyɛ funɔɔ ni na: «Lemu n'a da bye ge, ta n'a da li ɔmɔhɔ Ibirayima na? Bani Ibirayima na ba bye shi, baraga jɛ wemu ni ge. Jiɔɛ ke shi we sama bɛeri na ba duba ta na foro wee ni. Ne wu paha bulo kɔnhɔ wu kii jɔmɛhɛ kii jo wu nagoo ni wu puga shɛen pu bɛeri mu wu kadugo yiri, na p'a Tehene Baa Kile wo koo li jaari, pu da katiige ni can keree pyi. Tehene Baa Kile ya jɔmɛhɛ kiimu lɔ Ibirayima mu ge, kɔnhɔ wu ba kee jɔ fa.»

A Abirama di jé Agari mu, a wu yere yacere na. Ba Agari ya wuyɛ ja w'a yere yacere na wɛ, na ganha na shɔɔɔ shaan wu kafɔ Sarayi na. Wee tuun wu ni a Sarayi di Abirama pye: «Ne wa kanhama pemu ni me ge, mu fe pi. Ne wu wa na bulozhɔ kan mu mu, ga ba wee ya yere yacere na wɛ, a wu ganha na ne fanri. Tehene Baa Kile wu pye li kiiri kɔnvɔɔ ne ni mu te ni!» A Abirama di sarayi pye: «Wii, ma bulozhɔ wu we ma keɛɛ ni. Lemu l'a ma taan ge, lee pye wu na.» Ayiwa, a Sarayi di Agari cogana kolo fo w'a paa gbee wu paha na.

A Tehene Baa Kile wo meleke wu she Agari ta lobulowii la tãan siwaga ki ni. Lee lobulowii li bye Shuri koo li jɔ na. A meleke wu jo: «Sarayi bulozhɔ Agari, mii m'a yiri wɛ? Na se mii wɛ?» A Agari di jo: «Na kafɔ Sarayi paha na n'a paa gbee.» A Tehene Baa Kile wo meleke wu wu pye: «Kuri m'a se ma kafɔ wu kaban, m'a she guu wu mu.» A wu jo sanha: «Ne na ba ma tirige shɛen jɛhe xuuni fo pu da já dɔɔ wɛ.» A Tehene Baa Kile wo meleke wu jo sanha:

«Li wii, ma niyerege ki wa,
ma na ba ja se,
na wu mege le Isimayeli.
Bani Tehene Baa Kile ya
ma kanhama mee li logo.

Ma ja wu na ba bye ba sige kafana jɛ we.
Wu na ba wu keɛɛ yirige sipyii pu bɛeri feni,
sipyii pu bɛeri be na ba pu keye yirige wu feni.
Wu na ba she diin wu ye nigin xuu ni,
na laraga kɔn wu cebooloo pu na.»

Tehene Baa Kile wu w'a jo ni Agari ni ge, a wu mege le wee na na: «Mu ne Kile wemu w'a ne paa ge.» Bani wu bi jo: «Wemu w'a ne paa ge, ta wee ne pa me can can na?» Lee na p'a kee keene ki mege le na Beri-Lahayi-Royi. Kee keene ki wa Kadessi kulo le ni Beredi kulo li te wu ni.

A Agari di funana se Abirama mu, a Abirama di wu mege le na Isimayeli. Abirama ya Isimayeli se Agari na tuun wemu ni ge, wu bi yee kelee gbarataanri ni gbaara (86) xo.

Abirama mege k'a jeri Ibirayima

(Zhenzi 17:1-8)

Ayiwa, tuun wemu ni Abirama ya yee kelee gbarasheere ni gbarasheere (99) ta ge, a Tehene Baa Kile di wuye she wu na na jo: «Ne ne Se Beroi Foo Kile. Ta tiime koo jari na jaha taan. N'a da Karinege Jomee lo ma mu, lee na ba bye na ni ma te ni. Ne na ba nagoo nipheme kan ma mu.»

A Abirama di nuguro sin na wu jaha buri jine na. A Kile di wu pye: «Karinege Jomee le n'a da lo ma mu ge, lee li wa le: ma na ba bye shi nipheme

na ba ja ta. A Sara di pee jomɔ pu logo na wu yaha faya puga ki jo na Ibirayima kadugo yiri.

Lee bi Ibirayima ni Sara ta p'a le fo xuuni. Sara bi wu sege juro ye xo. A Sara di zhehe wuye funjo ni, na jo: «Ne w'a jeri nime cele goo, ne ma kee fundanga ki ta mii na yere yacere na, na ta ne kafoo wu be d'a le we?» A Tehene Baa Kile di Ibirayima pye: «Jaha na Sara d'a shehe na jo na wee ya jeri cele, na wee da laa ta nige-e we? Kaa leke li wa Tehene Baa Kile jani we? Yee la nime tashiin ne na ba guri ba ma mu, Sara na ba ja ta.» A Sara di fya na yi kaala, na jo: «Ne ta shehe we de!» A Kafoo di jo: «M'a shehe kunni.»

Kile ya jo na Sara na ba funana se

(Zhenezi 18:1-15)

Kee keree kii kadugo na a Tɛhɛnɛ Baa Kile di ba wuyɛ she sanha Ibirayima na Mamure Sesun tiye yi nɔhɔ ni. Lee bi wu nideɛnge ta wu f̄aya puga ki kupɔɔ li ɲɔ na cafunmanmaga ka na. A wu ba wu ɲuɲɔ yirige, na namaa taanri wa niyerege ɲa wu ɲahatiime pu ni. Ba w'a pu ɲa we, na foro f̄aya puga ki ni, na tɔgaaya lɔ na she pu ɲuɲɔ círi.

A wu nuguro sin pu fɛɛ ni, na ɲaha ke buri, na jo: «Kafɔɔ, nɛ keree bu da k'a taan ma mu, na ma ɲɛɛri, ma ganha bu doro ni ma ya jé ma bulona wu mu wɛ. Yi yere p'i ba ni lohɔ ni y'i ba yi tɔɔɔ je, y'i ɲmɔ jeri ke tige ke nɔhɔ ni naha. N'a da zhe yalire la sha di ba yi kan yi li, kɔnhɔ y'i fanha ta jeri, y'i na y'a gaanɲi yi wo ɲara li feni. Lee wuu na y'a toro yi bulona wu kupɔɔ ɲɔ na.» A p'i wu ɲɔ shɔ na: «Uun, lee na já bye.»

A Ibirayima di tɔgaaya lɔ jé f̄aya puga ki ni Sara feni, na wu pye: «Tɔɔɔ lɔ, m'a farini myɛ pu yataanga ki ɲii taanri tɔnhɔ, m'a pu káa.» A Ibirayima di gari kashɔ ki na, na she nuyaama sinme wo wa co kan wu kapyebye wu mu wu yaa tɔvuyo na. A wu ba ni nuxaara ti ni, ni nuleɛ ni nujirime bɛ, na pa gan nabuun pu mu. A wu yere tige ki nɔhɔ ni pu kabanugo ki na, kɔnhɔ yaaga ka kaa ba pu ta. A p'i li.

A p'i wu yege na: «Mii ma shɔ Sara wu ɲɛ wɛ?» A wu jo: «Wu wa bugi wu funɲɔ ni.» A pu shen nigin wa di jo: «Nɛ na ba guri ba ma mu yee la nime tashiin. Ma shɔ Sara wu

to. Ma mɛge wa da ba yiri nige Abirama wɛ, ga fo Ibirayima. [Kee mɛge ke kóri wu ɲɛ na «shi ɲiɲeheme to».] Ma na ba sege ta fo xuuni. Shi wu na ba foro ma ni, saannaa bɛ na ba foro ma ni. Nɛ na ba na Kariɲɛge ɲɔmɛ li lɔ ma mu, di li lɔ ma nagoo pu mu, di li lɔ ma shi nibama wu bɛ mu. Lee ɲɔmɛ le na ba bye niɲhɔbaana, jo nɛ na ba bye ma ni ma shi nibama wu Kile. Kana fiige kemu ni ma niɲaa wo ɲɛ nabun ge, nɛ na ba kee kan ma ni ma shi nibama wu bɛɛri mu k'i bye pu wogo fo gbee. Nɛ na ba bye pu Kile.

Cekɔɔɔɔɔ ɲɔkɔɔɔɔɔ keree

(Zhenezi 17:9-27)

A Kile di nugo Ibirayima pye: «Mu wi ge, mu ya yaa na nɛ Kariɲɛge ɲɔmɛ li koo ɲaari ma ni ma kadugo shi nibama wu bɛɛri. Yee ya yaa na Kariɲɛge ɲɔmɛ lemu koo ɲaari nɛ ni yee tɛ ni, mu ni ma kadugo shi nibama wu ni ge, lee li wa mɛ: y'a namaa pu bɛɛri kɔɔɔ. Yee ya yaa na cekɔɔɔɔɔ pyi. Tee cekɔɔɔɔɔ ti na ba bye Kariɲɛge ɲɔmɛ li fɛ pe nɛ ni yee tɛ ni. Funana bɛɛri, li na ba gɔɔ li cazege caɲa gbarataanri wogo ki na. Ma kadugo shi nibama wu bɛɛri na ba lee pyi. Ali buloo piimu p'a seni ma puga ki ni, kelee m'a piimu shɔ p'i ɲɛ ma nagoo wɛ ge, piimu bɛ pu ɲɛ pu ɲɛ mu wo shi wu ni-i ge, pee bɛɛri ya yaa na cekɔɔɔɔɔ pye. Sipyaa sipyaa w'a se ma puga, kelee wemu w'a shɔ ni wari ni ge, pee bɛɛri na ba cekɔɔɔɔɔ pye. Lee funɲɔ ni nɛ wo Kariɲɛge ɲɔmɛ li fɛ pu na ba bye yee ceepuuro ti na fo gbee. Ná bɛɛri wu ɲɛ wu ya kɔɔ wɛ ge, wee na ba gɔɔri yeege wu wo sipyii pu ni, bani w'a na Kariɲɛge ɲɔmɛ li kyɛɛgi.»

Lee kadugo na a Kile di Ibirayima pye: «Ma shɔ Sarayi da ba yiri nige Sarayi we, ga fo Sara. Ne na ba duba Sara mu. Ma na ba funana ta wu na. Ne na ba duba Sara mu, shi nijeheme na ba foro wu ni. Shi wu saannaa be na ba foro wu ni.»

A Ibirayima di nuguro sin, na wu paha buri piɛ na na zhehe, na jo wuye funɔ ni na: «Ná wemu w'a yee xhuu nigin (100) ta ge, dii wee di da já pya se we? Sara wemu w'a yee kelee gbarasheere (90) ta ge, wee be na já pya se dii we?» A Ibirayima di Kile pye: «N'a ma jɛeri ma Isimayeli yaha ɲii na ma paha tãan.»

A Kile di jo: «Nakaara baa ma shɔ Sara na ba funana se ma mu. Ma na ba li mege le Ishaaga. Ne na ba na Kariɲeege ɲɔme le li ɔ wu mu, di li ɔ wu kadugo nagoo

pu be mu. Lee na ba bye Kariɲeege ɲɔme nixɔbaana. Isimayeli wi ge, ne ma jerege ki logo wu shizhaa na. Li wii, ne na ba duba wu mu, di wu pye sege fo, di nagoo nijeheme kan wu mu fo xuuni. Wu na ba bye ɲuɔfe ke ni shuun to. Ne na ba shi nijeheme yeege wu ni. Ga na Kariɲeege ɲɔme le, Ishaaga mu n'a da ba li ɔ, pya wemu ma shɔ Sara w'a da ba se ma mu yee la nime tashiin ge.» Ba Kile ya jo xɔ ni Ibirayima ni we, na yiri dugi fugba wu ni na Ibirayima yaha.

Kee caɲa kiye pyaa a Ibirayima di wu ja Isimayeli kɔn. Piimu beeri p'a se wu puga ki ni ge, ni w'a piimu shɔ wari na ge, a wu pee be kɔn. Funana beeri li je wu kaban ge, a wu pee beeri kɔn na be ni Kile wo nijoyo yi ni wu mu. Ibirayima ya jo w'a cekɔnrɔ pye ge, wu shi wu bye yee kelee gbarasheere ni gbarasheere (99). Wu ja Isimayeli,

a wee di cekɔnrɔ pye na wu shi wu yaha yee ke ni taanri na. Kee caɲa kiye pyaa Ibirayima ni wu ja Isimayeli ya pinne cekɔnrɔ pye. A wu puga sheen namaa pusamaa beeri, buloloo piimu ya se wu puga ge, ni w'a piimu shɔ ni wari ni shi watii sheen mu ge, a pee beeri di cekɔnrɔ pye kee caɲa ke.

